

Texty v nové knize polského čechofila **MARIUSZE SZCZYGIĘLA** sice neměly větších ambicí než navnadit a posloužit, avšak soubor *Láska nebeská* ve svém úhrnu překonává původní účelovost jednotlivých příspěvků.

JOSEF CHUCHMA

Kniha polského novináře Mariusze Szczygięla (1966) *Gottland* vyšla zde již v patnácti dotiscích, prodává se i jako audiokniha a e-kniha a její dramatizace se objevila na jevištích v Ostravě a v Praze. Dostatečné argumenty pro české nakladatele, aby přispěchali s každou další publikací, kterou reportér varšavského deníku *Gazeta Wyborcza* doma zveřejní a jež se dotýká Čechů. Takže promptně došlo na svazek *Láska nebeská*, jehož genezi Szczygięl v úvodním Dopise českému čtenáři osvětluje: „Děle než čtyři měsíce vydávala firma Agora, vydavatelství listu *Gazeta Wyborcza*, sérii českých knih a každý svazek byl obohacen o DVD s filmovou verzí. Sedmáct týdnů – sedmáct českých knih – sedmáct českých filmů. Soubor, jaký v Polsku dosud neměla žádná světová literatura. (...) Kolekce byla doprovázena určitým literárním experimentem, jehož jsem byl autorem. Ke každé knize jsem měl napsat fejton pro deník *Gazeta Wyborcza*, který by knize dělal reklamu. Ale nešlo jen o reklamu. Pro ty, kteří si knihu nekoupí, měl být fejton prostě příjemným čtením.“ Sebrané fejtony se na polském trhu objevily letos v únoru a svazek se vyhoupl mezi bestsellery.

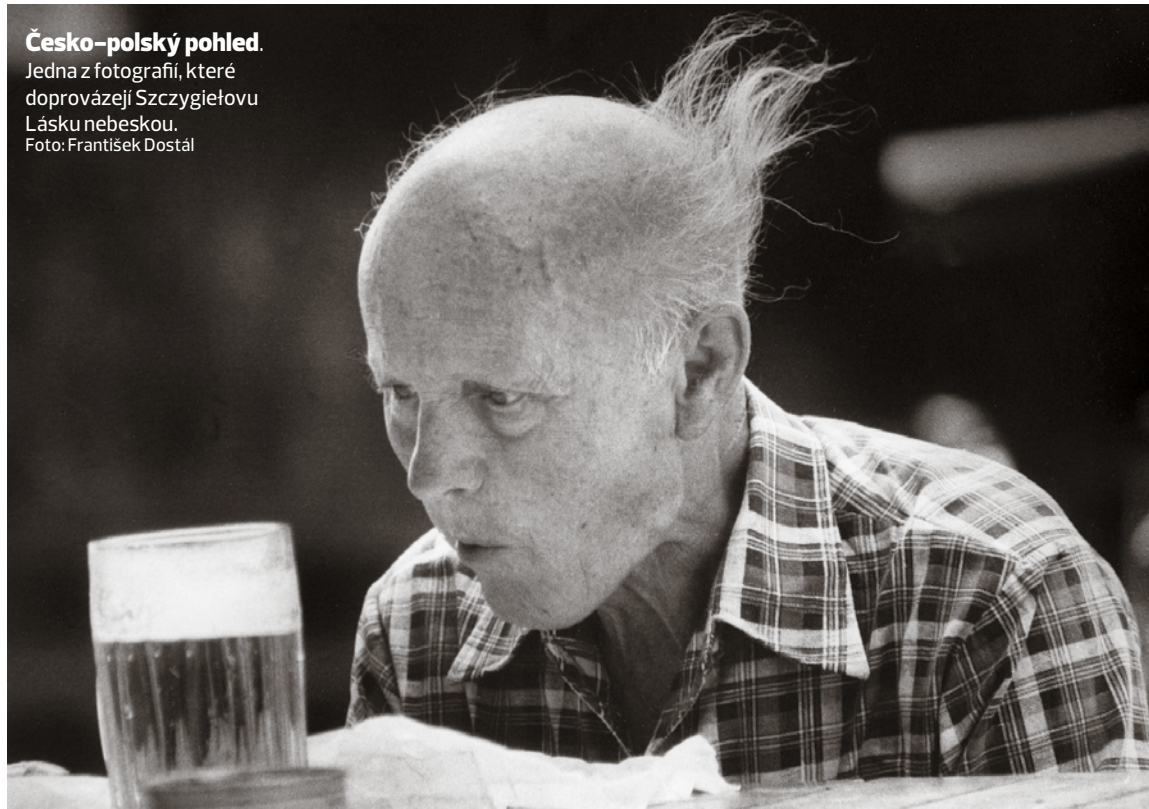
Zujte se, prosím

Autor své texty přirovnává k improvizaci, k jam session s některými motivy zhoła nečekanými; svázanost fejtonů s avizovanými díly je tudíž rozvolněná. Přiznávám hned a dobrovolně, dokonce k svému překvapení, že mi toto Szczygięlovo surfářství nepřekáželo, neboť, uvědomil jsem si, ctí žánr. Reportérovi nešlo o rozbor a určení významu Brdečkova Limonádového Josa, Fuksova Spalovače mrtvol, Haškova Švejka nebo Hrabalových Ostře sledovaných vlaků v dějinách českého písemnictví, byť základní povědomí i o tomhle má, natolik se v české kultuře orientuje. Například fejton vztážený k Ostře sledovaným vlakům vypráví o Václavu Neckářovi, který hrál v Menzelově filmové adaptaci hlavní roli. Reportér vzpomíná, jak zpěváka navštívil na podzim 2001 v jeho vile, a „když jsem se zastavil na prahu salonu, legenda Neckář mě

Vidí do nás

Česko–polský pohled.

Jedna z fotografií, které doprovázejí Szczygięlovu *Lásku nebeskou*.
Foto: František Dostál

zastavil a řekl něco, co otřáslou mou důstojností tak strašně, že jsem div neupadl. ‚Zujte se, prosím,‘ řekl.“ Novinář se zout odmítá, protože si pak na návštěvě připadá jako „rytíř bez zbroje“, zpěvák trvá na svém. Ani jeden nechce ustoupit. Szczygięl vytáhne poslední argument: u Karla Gotta se „není zvykem zouvat“. Neckář smutně rezignuje. Reportér to nelíčí proto, aby umělec shodil (ostatně v závěrečné třetině fejtonu citlivě líčí jeho návrat na scénu po prodělané mrtvici a internetový úspěch hitu *Půlnoční* z filmu Alois Nebel), nýbrž se zamýšlí nad rozdíly a styčnými plochami v polské a české nátuře a poznamenává, že „zvyk zouvat hosty sblíží naše národy jako máloco jiného“.

Ale i tak našince některé pasáže, třeba právě ta s návštěvou u Neckáře, překvapí přímočarostí a přirozeností. To, co si tuzemští publicisté vesměs nechávají pro sebe nebo při publikaci interview okolnosti vzniku cudně líčí v rámečku zvaném *Mezi čtyřma očima* či tak nějak, to Szczygięl přečte jako znak určitého fenoménu.

Ještě jeden příklad. Vydání *Švejka* mu slouží coby odrazová plocha k fejtonu o umění Čechů přežít nepřijící poměry. Zmiňuje i filmového režiséra Otakara Vávru, který se prosadil a udržel za všech režimů. Chtěl se ho zeptat, co je k tomu potřeba. Zatelefonoval mu, zvedla to režisérova žena. Řekla, že Vávra na otázky rád odpoví, ovšem za dva tisíce korun. Szczygięl namítl, že jeho list za rozhovory neplatí, redakce to považuje za nepří-

pustné. Vávra žena odpověděla, že má tedy smůlu, protože „manžel taky musí nějak přežít“. Dnes již zesnulý Otakar Vávra nebyl odpovídáním jen za peníze mezi českými „kumštýři“ naprostou výjimkou, ale kde konkrétně se to v domácích médiích dočtete? Na zdejší scéně vládne příliš tichých dohod.

O všich a lidech

Szczygięl v úvodním Dopise českému čtenáři vyslovuje obavu, že část zdejšího publika může mít problém prokousat se notoricky známými informacemi, avšak pro Poláky jsou nezbytné. Nemusí mít strach. Míra oněch nezbytností je pro nás zcela snesitelná a vyvažuje je vsazení do překvapivých souvislostí a jejich cezení skrze jasny autorův postoj. Čím déle se Szczygięl v českém prostředí pohybuje, tím méně jej svazují skrupule vyslovit na zdejší realitu názor – ať v kladném, nebo kritickém smyslu. Soud o *Tajné* knize Ireny Obermannové, v níž popsala svůj vztah s Václavem Havlem, končí tvrdě: „Vši si prý mezi lidmi nevybírají a každá krev je dobrá. To si nemyslím. Jsem přesvědčen, že vši mají nejraději krev hrdinů.“

Svazek *Láska nebeská* obsahuje kromě služebných fejtonů k výše zmíněnému projektu čtyři další fejtony vztahující se k autorovým po-

bytům a zážitkům v ČR. Zatímco text *Motýlí dotek* Blanky M. sarkasticky vykresluje setkání s megalomanským egem módní návrhářky Matragi a je kapitolou samou pro sebe, zbylé příspěvky jsou „měkčí“ a opět více otočené k národnímu povahopisu. Jako jeho výraz pojali Szczygięl a Jaroslava Jiskrová, redaktorka i nakladatelka *Lásky nebeské* v jedné osobě, i černobílé momentní fotografie Františka Dostála, které knihu nepřehlédnutelně ilustrují. Dostálův důraz na vtip a paradox má nejspíš být příkladem českosti, s níž reportér tak často nakládá. Drobná potíž tkví v tom, že i když k Dostálovým momentkám přistupujeme jako k samostatné, volně plynoucí linii, některé snímky se s textem dost míjejí – konkrétně záběr ze spartakiády uvnitř fejtonu o pojmu Čechoslováci nebo snímek akrobatického kola na sídlišti v úvaze o zdraví se sousedů v obytných domech či vysílený atlet uprostřed textu o Matragi. Tady už je té volnosti nadmíru.

O knize

Mariusz Szczygięl
Láska nebeská

Překlad Helena Stachová,
fotografie František Dostál.
Dokořán a Jaroslava Jiskrová
– Máj, Praha 2012, 176 stran,
doporučená cena 198 korun.

